

Лях Т.Л., канд. пед. наук,
доцент (Київський
університет імені Бориса
Грінченка)

Підготовка соціальних педагогів і соціальних працівників до організації діяльності волонтерських груп

Автор презентує досвід підготовки соціальних педагогів та соціальних працівників щодо організації діяльності волонтерських груп у Всеукраїнському громадському центрі «Волонтер».

The author presents the experience of training social workers and social workers concerning the organization of volunteer groups in the All-Ukraine Community Center "Volunteer".

На базі Всеукраїнського громадського центру «Волонтер» діє Школа організаторів діяльності волонтерів. Її мета — підвищення рівня компетентності соціальних педагогів і соціальних працівників центрів соціальних служб для дітей, сім'ї та молоді, громадських організацій, які організовують і скеровують роботу волонтерів, забезпечують умови діяльності волонтерських груп.

Вже котрий рік поспіль, пропонуючи таку форму підготовки соціальних педагогів і соціальних працівників, фахівці Всеукраїнського громадського центру «Волонтер» намагаються привернути увагу до важливості навчання не тільки волонтерів (традиційні школи волонтерів), але й тих, хто організовує та скеровує їхню діяльність. Адже відсутність підготовленого спеціаліста впливає на рівень забезпечення умов діяльності волонтерських груп.

В основу програми Школи організаторів діяльності волонтерів покладено модель експерієнтального навчання (від *англ.* experience — досвід) американського дослідника Д. Колба. Основні позиції цього підходу найбільш повно відображають систему, яка закладена в програмі підготовки фахівців до керівництва діяльністю волонтерських груп. Так, поетапність циклу допомагає учасникам не тільки актуалізувати наявні знання, але й рефлексивно усвідомлювати можливі прогалини в професійній діяльності та на основі отриманого зворотного зв'язку окреслити шляхи виходу з пропонованих проблемних ситуацій. Учасники мають можливість працювати з новою

інформацією, вирішувати різноманітні практичні завдання, осмислювати новий теоретичний матеріал.

Підготовка координаторів діяльності волонтерів за моделлю експерієнтального навчання складається з чотирьох послідовних і взаємопов'язаних етапів. Так, на першому етапі (*етап конкретного досвіду*) учасники школи мають змогу актуалізувати досвід, який у них є щодо заявленої теми. Відбувається аналіз власної практики, пошук і визначення того, з чим потрібно попрацювати в рамках заявленої теми чи проблеми. Тому в результаті як первинний продукт спільної діяльності створюється певне спільне змістове поле, у якому згодом провадиться активна робота.

На наступному етапі (*рефлексивного спостереження*) створюються умови для критичного осмислення учасниками наявного досвіду. Ключовим процесом цього етапу можна назвати проблематизацію.

На третьому етапі (*абстрактна концептуалізація*) учасники мають можливість конструювати та засвоювати нові знання. Забезпечуються умови для переходу від реальних ситуацій із власної практики учасників до узагальнених висновків та закономірностей.

І на останньому етапі (*активне експериментування*) увага приділяється можливості перевірити сформульовані висновки на практиці: повернутись зі сфери абстрактного знову у сферу реального. Це здійснюється шляхом виконання проблемних завдань, моделюванням ситуацій тощо.

Програма підготовки координаторів діяльності волонтерів має комплексний, інтеграційний, міждисциплінарний характер та містить такі тематичні блоки: волонтерство: історія та сучасність; технології організації волонтерської діяльності; методика управління діяльністю волонтерів; використання інтерактивних методів у програмах з формування здорового способу життя дітей та молоді; підготовка волонтерів до здійснення соціально корисної діяльності.

У першому тематичному блоці «Волонтерство: історія та сучасність» розглядаються такі питання: поняття та сутність волонтерства; історія створення інституту волонтерства в Україні; види волонтерства; мотивація людей до волонтерської роботи; суб'єкти та об'єкти волонтерської діяльності; напрями діяльності волонтерів; правові аспекти волонтерської діяльності.

Другий тематичний блок «Технології організації волонтерської діяльності» містить такі питання: стратегічний підхід до організації діяльності волонтерських груп; методика розробки волонтерської програми; технології

залучення добровільних помічників; особливості інтерв'ювання потенційних волонтерів; укладання угод між волонтером та організацією.

Третій тематичний блок «Методика управління діяльністю волонтерів» складається з питань: методика управління волонтерами; основи контролю, моніторингу та оцінки соціально-педагогічної діяльності волонтерських груп; організація заходів щодо заохочення та визнання волонтерів.

У четвертому тематичному блоці «Організація просвітницько-профілактичної роботи волонтерських груп» з урахуванням популярності профілактичного та просвітницького напрямів діяльності волонтерських груп учасникам до розгляду пропонуються такі питання: підходи до навчання підлітків та молоді; особливості проведення просвітницько-профілактичної роботи з використанням інтерактивних методів для аудиторії підлітків; інтерактивні методи, що використовуються в програмах формування здорового способу життя; метод «рівний — рівному»: досвід волонтерських учнівських та студентських груп України.

П'ятий тематичний блок «Підготовка волонтерів до здійснення соціально корисної діяльності» передбачає відпрацювання навичок моделювання та впровадження програм підготовки волонтерів до роботи за певним напрямом соціально-педагогічної діяльності.